



**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: cvvm@soc.cas.cz

Občané o soužití s Romy a o jejich možnostech ve společnosti

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2008, v08-04</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>7. 4. – 14. 4. 2008</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1018</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.14, OV.15, OV.16, OV.17, OV.18, OV.179</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>29. května 2008</i>
<i>Zpracovali:</i>	<i>Tereza Vandrovcová, Jan Červenka</i>

Postoje a vztahy obyvatel ČR k romské menšině zjišťovalo Centrum pro výzkum veřejného mínění v dubnu 2008. Šetření ukázalo, že přes tři čtvrtiny dotázaných (79 %) hodnotí soužití romské a neromské populace v ČR jako špatné, přičemž jako docela špatné jej označilo 47 % a jako velmi špatné 32 % osob. Naopak 14 % respondentů pohlíží na soužití jako na docela dobré a necelé 1 % jako na velmi dobré. Podrobnější analýza přitom ukázala, že hodnocení soužití romské populace s ostatními lidmi nevykazuje žádné sociodemografické diference.

Tabulka 1: Soužití romské a neromské populace v ČR¹ (v %)

velmi dobré	1
docela dobré	14
docela špatné	47
velmi špatné	32

Pozn.: Dopočet do 100 % ve sloupci tvoří odpovědi „neví“.

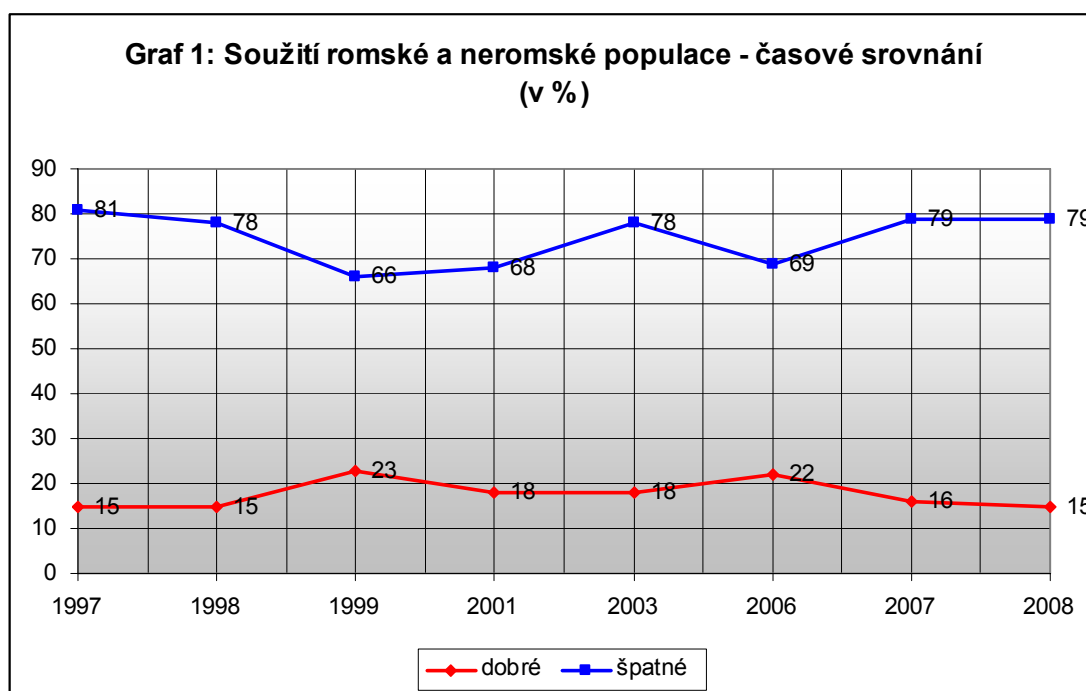
¹ Otázka: „Jak celkově hodnotíte soužití romské a neromské populace v České republice? Jako velmi dobré, spíše dobré, spíše špatné, velmi špatné?“

Pokud se podíváme na časové srovnání, tak můžeme konstatovat, že se názory na tuto problematiku oproti předchozímu roku téměř nezměnily. V širším časovém kontextu můžeme dále pozorovat, že ačkoliv se v roce 1999 a 2006 zdálo, že se situace poněkud zlepšila, údaje z posledních dvou let ukazují, že respondenti opět vnímají soužití negativněji, podobně jako v roce 1998.

Tabulka 2: Soužití romské a neromské populace: srovnání v čase (v %)

	1997	1998	1999	2001	2003	2006	2007	2008
dobré	15	15	23	18	18	22	16	15
špatné	81	78	66	68	78	69	79	79

Pozn.: Položka „dobré“ představuje součet odpovědí „velmi dobré“ a „docela dobré“ a položka „špatné“ součet odpovědí „docela špatné“ a „velmi špatné“. Dopočet do 100 % ve sloupci tvoří odpovědi „neví“.



V další otázce jsme se ptali, zdali dotázaní znají nebo v minulosti znali osobně nějakého Roma. Téměř tři čtvrtiny respondentů (74 %) odpověděly kladně, čtvrtina (25 %) záporně. Analýza ukázala, že znalost některého Roma se významně nepromítá do hodnocení celkového soužití romské a neromské populace.

Tabulka 3: Osobní znalost Roma (v %)

Ano	74
Ne	25

Pozn.: Dopočet do 100 % ve sloupci tvoří odpovědi „neví“.

Následující otázka zjišťovala, zda v okolí bydliště respondenta žijí Romové. Osob, které odpověděly kladně (50 %), jsme se pak ptali na to, jak vypadá soužití romské a neromské populace v místě jejich bydliště. Jako dobré označilo soužití v místě bydliště 39 %, zatímco 58 % hodnotilo toto soužití jako špatné. Pokud to srovnáme s hodnocením celkového soužití Romů a ostatních obyvatel (15 % dobré, 79 % špatné), tak soužití v místě bydliště je vnímáno pozitivněji. Zároveň také lidé, kteří soužití v místě svého bydliště hodnotili příznivě, častěji

příznivě hodnotili celkové soužití (38 %) nebo se o něm častěji vyjadřovali nerozhodně (8 %), i když i zde převažovalo mínění, že celkové soužití romské a neromské populace je špatné (54 %).

Tabulka 4: Romové v blízkosti bydliště (v %)

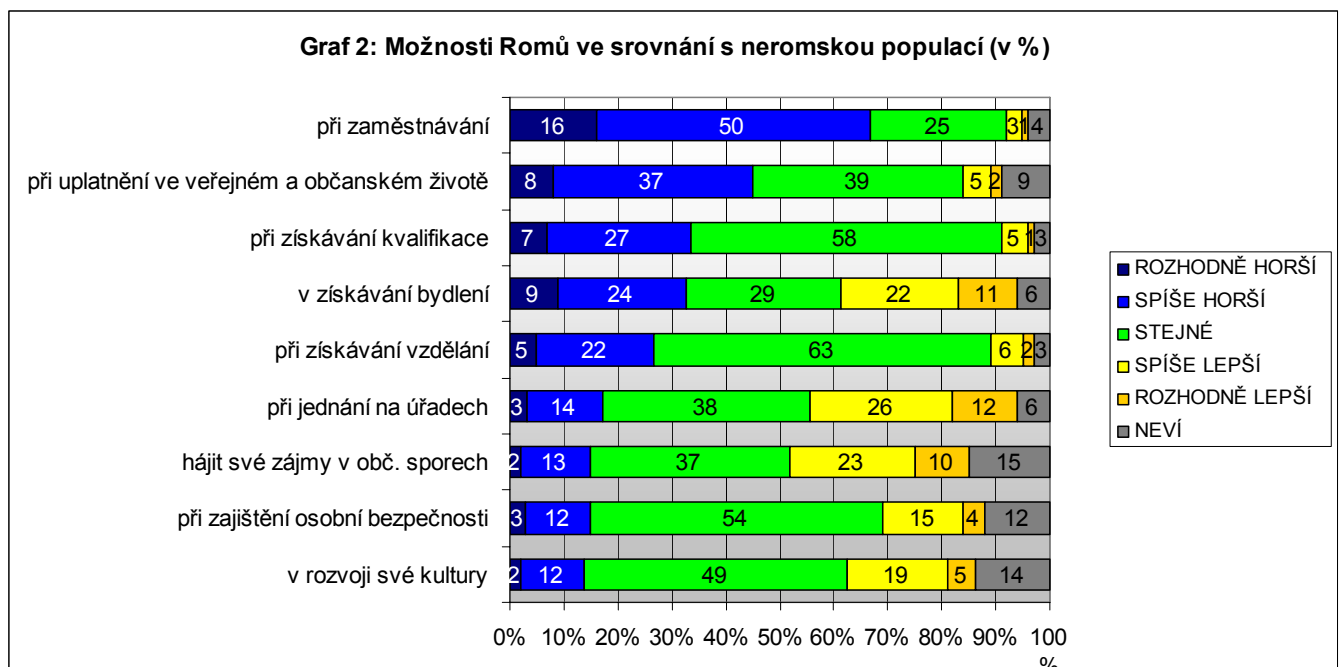
Ano	50
Ne	47

Pozn.: Dopočet do 100 % ve sloupci tvoří odpovědi „neví“.

Tabulka 5: Soužití romské a neromské populace v místě bydliště (v %)

velmi dobré	5
docela dobré	34
docela špatné	41
velmi špatné	17

Pozn.: Dopočet do 100 % ve sloupci tvoří odpovědi „neví“, odpovídali pouze respondenti, kteří uvedli, že v blízkosti jejich bydliště žijí Romové (N=511).



Pozn.: Řazeno sestupně dle podílu odpovědí „rozhodně horší“ + „spíše horší“ podmínky pro Romy.

V rámci šetření jsme všem respondentům předložili baterii otázek, které se týkají možností Romů v některých oblastech života ve srovnání s většinou neromskou populací. Jak je vidět v grafu 2, jako nejvíce problematickou vnímají dotázaní situaci ohledně zaměstnávání Romů. Dvě třetiny (66 %) osob se domnívají, že má romská populace v této oblasti horší podmínky. Necelá polovina (45 %) dále míní, že Romové mají horší možnosti při uplatnění ve veřejném a občanském životě. Jako problematické vnímá možnosti Romů při získávání kvalifikace třetina lidí (34 %), ale v tomto případě převládá názor (58 %), že jsou podmínky pro obě skupiny stejné. V otázce na možnost získání bydlení jsou odpovědi rozloženy téměř rovnoměrně na obě strany (33 % horší, 29 % stejné, 33 % lepší podmínky), což by mohlo souviset s mediálním obrazem Romů a vsetínskou kauzou. V oblasti získávání vzdělání se téměř dvoutřetinová většina dotázaných domnívá, že možnosti Romů a ne-Romů jsou stejné (63 %). U těch, kteří hodnotili možnosti jako odlišné, pak převládal názor, že Romové mají

ztížené podmínky (27 % oproti 8 % lidí, kteří hodnotí možnosti Romů na vzdělání jako lepší). Rozložení odpovědí u otázek na možnost jednání na úřadech a možnost hájit své zájmy v občanských sporech bylo velice podobné. V obou případech nejvíce lidí odpovědělo, že mají Romové stejné (38 % a 37 %) nebo lepší (38 % a 33 %) možnosti. Horší podmínky pro Romy v těchto oblastech uvádělo pouze 17 % a 15 % dotázaných. U otázky na možnost hájit zájmy v občanských sporech bylo navíc velké zastoupení respondentů, kteří nevěděli (15 %). Další dvě složky baterie měly rovněž podobné rozložení odpovědí. Většina respondentů (54 % a 49 %) uvedla, že mají Romové stejné možnosti při zajištění osobní bezpečnosti a v rozvoji své kultury. Mírně větší bylo zastoupení osob, které v těchto oblastech pozorují lepší možnosti pro Romy. I zde bylo větší množství respondentů, kteří nevěděli, jak odpovědět.

Celkově lze konstatovat, že u šesti z devíti zkoumaných položek převládá mezi respondenty názor, že podmínky romské a neromské populace jsou přibližně stejné. Nejvíce byl tento názor patrný u položek týkajících se získávání vzdělání (63 %) či kvalifikace (58 %), zajištění osobní bezpečnosti (54 %) a rozvoje své kultury (49 %).

Respondenti dále v rámci otevřené otázky spontánně jmenovali způsoby, jakými by neromská a romská populace měla přispět k dobrému vzájemnému soužití. Přehled nejčastějších odpovědí je zachycen v tabulkách č. 6 a 7.

Tabulka 6: Čím by měla neromská populace přispět ke zlepšení vzájemného soužití (v %)

pozitivní přístup - trpělivost, pochopení, tolerance, nemít předsudky	27
rovnoprávnost, nediskriminovat, neprotěžovat, nedělat rozdíl	9
záleží na Romech, my děláme až dost	7
nabídnout zaměstnání / pracovat	6
ničím, nic	6
vzdělávání Romů, vzdělávat se	4
pomoc, poskytovat možnosti	3
nevšímat si, nevyvolávat spory, neprovokovat	3
rozlišovat mezi Romy	3
neví	14

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny jen četnosti vyšší než 3 %.

Tabulka 7: Čím by měla romská populace přispět ke zlepšení vzájemného soužití (v %)

nabídnout zaměstnání / pracovat	20
přizpůsobení normám většinové společnosti	19
slušné chování, zlepšit morálku	13
dodržovat zákony, snížit kriminalitu	11
vzdělávání Romů, vzdělávat se	6
víc se snažit, chtít, být odpovědný za sebe	4
dbát na pořádek, hygienu	4
jiné výroky (k tématu)	4
integrace do společnosti, neizolovat	3
neví	5

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny jen četnosti vyšší než 3 %.

Pokud jde o většinovou společnost, respondenti nejčastěji jmenovali pozitivní přístup, trpělivost, pochopení, toleranci a nemít předsudky (27 %), 9 %



doporučovalo rovný přístup bez pozitivní či negativní diskriminace, 7 % respondentů se domnívalo, že většinová populace dělá dost a řešení problému záleží především na Romech, 6 % navrhlo nabídnout zaměstnání, 4 % vzdělání a 3 % doporučila obecně pomoci, poskytnout možnosti. Necelá 3 % uvedla, že by měla většinová společnost rozlišovat mezi Romy a dále nevyvolávat spory. Naproti tomu 6 % dotázaných uvedlo názor, že není nic, čím by měla neromská populace přispět a 14% dotázaných nevědělo.

Na druhé straně romská populace by podle respondentů měla především pracovat (20 %), přizpůsobit se normám většinové společnosti (19 %), slušně se chovat (13 %), dodržovat zákony (11 %) a vzdělávat se (6 %). Dále 4 % doporučovala větší snahu a odpovědnost, stejné množství pak navrhovalo dbát na pořádek a hygienu a 3 % uvedla nutnost integrace do společnosti. 5 % oslovených uvedlo, že neví.